

Kabinet

GOUVERNEMENT VAN NEDERLANDS NIEUW-GUINEA
AFDELING GEELVINKBAAI

Biak, 29 januari 1962

Nr. 21/II/GEHEIM

AAN: Zijne Excellentie de Gouverneur
van Nederlands Nieuw-Guinea

te

H O L L A N D I A

Hierbij heb ik de eer Uwer Excellentie
aan te bieden het politiek voorstel van de
afdelingen Geelvinkbaai en Centraal Nieuw-
Guinea over de maand december 1961.

De Resident van de Geelvinkbaai,

Dr. W. J. H. KOUJENHOVEN

- cc D.B.Z.
- P.G.
- H.C.V.D.
- COST ING
- Res. Hollandia
- Res. FakFak
- Res. W.N.G.
- Res. Z.N.G.
- C.C.B.

**POLITIEK VERSLAG VAN DE AFDELINGEN GOELVINKBAAI EN
CENTRAAL NIEUW-GUINEA OVER DE MAAND DECEMBER 1961. -**

=====

I. ALGEMEEN

Het hijsen van de landsvlag op 1 december 1961 is in de afdelingen Goelvinkbaai en Centraal Nieuw-Guinea rustig verlopen. M.u.v. die welke werden geuit door enkele groepen op Japen, waren de reacties positief. Minder rustig werd het tegen medio verslagmaand, toen bekend werd dat President Soekarno van Indonesië op 19 december 1961 te Djokjakarta een redevoering zou houden, bij welke gelegenheid hij zijn "laatste commando" zou geven.

Alhoewel de rede zelf weinig verontrustende inhield en duidelijk de tendens van psychologische oorlogvoering vertoonde, heeft zij toch - vooral onder het Europese deel van de gemeenschap - de nodige carust veroorzaakt. Van de zijde der particulieren werd aangedrongen op maatregelen ter beveiliging van de burgerbevolking in geval van gewelddaden (vnl. luchtbombardementen) door de Indonesiërs. E.e.a. resulteerde in de oprichting van een burger-comité "Bescherming Bevolking", netwerk in nauwe samenwerking met en onder verantwoordelijkheid van de overheid haar taak zal vervullen.

II. PRO-INDONESISCHE ACTIVITEITEN

Na de aankondiging van de bewuste redevoering van President Soekarno kwamen te Seroei berichten binnen, dat de aldaar wonende R.I.-gezinden, daarbij gesteund door de met deze groep sympathiserende papoea's uit de dorpen Seroei en Ansoes, een aanval op Seroei wilden ondernemen, waarbij enkele vitale objecten zoals politie-kazerne, P.T.T.complex en het H.P.B.kantoor bezet zouden worden. Het totaal aantal deelnemers zou circa 600 man bedragen.

Bij de vaststelling van dit plan speelden bekende figuren als Jeret WAIRARA, Pieter WAJOI, Benjamin KAJAY, Nioanor SAMBOARI, E.RUMBEWAS en Mohammed DJUATI een actieve rol. Alhoewel een exacte evaluatie van deze berichten niet mogelijk bleek en de juistheid van het genoemde aantal van 600 personen twijfelachtig was, werd toch rekening gehouden met de mogelijkheid dat enkele lieden - gebruik makende van de heersende nerveuze spanning - zouden trachten onregelmatigheden te veroorzaken.

Toen bovendien gedurende de avondzitting van de Streekraad Japen/Waropen op 18 december - waarvoor een uitzonderlijke publieke belangstelling bestond - zich een incident voordeed waarbij een door één der aanwezigen m.b.t. de Nederlandse en de landsvlag denigrerende uitspraak, bij veel instemming vond, werd door het H.P.B. besloten versterking van de politiebezetting door het zenden van 20 militairen aan de Resident te verzoeken.

Vanuit Biak werd 1 groep mobiele politie en 1 groep militairen (militaire bijstand) opgezonden.

Op 17 december vond te Mariadei t.n.v. Izaak NUMBERI, een bijeenkomst plaats, waarbij o.m. aanwezig waren Willem WAJANGKAU, Kader SERI en Estefanus RUMBEWAS. Eerstgenoemde gaf als zijn mening te kennen, dat de landsvlag door de nederlandse regering en haar "handlangers" KAISIEPO, JOUWE en INURY aan de papoea-bevolking was opgedrongen. Volgens RUMBEWAS zou deze echter spoedig worden vervangen door de rood-witte vlag, aangezien de Indonesische strijdkrachten slechts wachtten op het commando van President Soekarno, om Ned. Nieuw-Guinea aan te vallen. Hierbij zou aan de Indonesiërs alle mogelijke steun moeten worden verleend teneinde tezamen de "onderdrukkers" te kunnen likwidieren.

Soortgelijke uitlatingen werden eveneens gebezigd door Jeret WAIRARA en Paulus WARINUSSY in een aantal brieven aan de "jongeren" van de dorpen RENDAWAJA I en II. In deze brieven werd er o.m. op gewezen dat - wilde men de "bevrijders" effectief de helpende hand kunnen bieden - men zich onkwetsbaar diende te laten maken à raison van 10 gulden per persoon. Deze bedragen moesten aan de opstellers van bovengenoemde brieven worden overgemaakt waarna een van een talisman voorzien band zou worden toegezonden.

III. COMMUNISTISCHE ACTIVITEITEN

Geen bijzonderheden.

IV. STEMMING AUTOCHTONE BEVOLKING

Alhoewel het hijsen van de landsvlag overal rustig is verlopen, heeft deze aangelegenheid hier en daar toch nog wel enige verwarring teweeg gebracht, doordat enkele personen van mening waren, dat dit tevens de overdracht van de soevereiniteit aan de papoea's zou inhouden.

Een vooraanstaand inwoner van het dorp Mariadei was met Willem WAJANGKAU, Alexander SERATABOEI en Izaak NUMBERI in een fel debat gewikkeld omtrent de politieke situatie rondom West-Papoea. Eerstgenoemde gaf hen onomwonden te kennen, dat zij die pleitten vóór inlijving van dit gebiedsdeel bij Indonesië, bij het uitbreken van een oorlog tussen Nederland en Indonesië, een groot aantal papoea's tegenover zich zouden vinden om dit te voorkomen.

De rede van President Soekarno heeft niet nagelaten ook onder de autochtone bevolking van deze afdeling onrust te verwekken. Zowel te Biak, Seroei als Waren deden zich gevallen voor van "spontane evacuatie" vnl. van vrouwen en kinderen, door wie onstreeks 19 december in de bossen een goed heenkomen werd gezocht. Een dag of wat later keerden de meesten echter weer naar hun woningen terug.

Daarnaast werd een grote absentie gemeld onder de bij de bouwmaatschappijen te Biak werkzame autochtone arbeiders.

Gedeeltelijk kon dit worden toegeschreven aan het jaarlijks terugkerende verloop gedurende de feestdagen, doch anderzijds zullen de politieke spanningen hierna zeker debet zijn geweest.

V. STEMMING LOCALE BEVOLKINGSGROEPEN

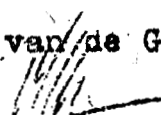
De in de vorige verslagperiode reeds gesignaleerde onrust onder de chinese gemeenschap nam nog toe en uitte zich in het wegzenden van enkele gezinnen. Zo vertrokken de familieleden van OET PEK SOEI naar Australië terwijl TAN A HO, TAN TJOK TJAT en KHO SING KA hun gezinnen naar Hongkong zonden. Opvallend is echter dat voor praktisch alle vertrekkenden een re-entry permit werd aangevraagd.

Ook onder de europese gemeenschap en wel in het bijzonder bij de uitgezonden krachten van de bouwmaatschappijen, heerste ongerustheid en maakte men aanstalten te repatriëren. Na een openhartig gesprek konden de gemoeederen enigszins worden gekalmeerd en bleek men bereid actief mede te werken aan de door de overheid nodig geachte maatregelen.

VI. DIVERSEN

Aan boord van het ms. "KEERKRING" werd door de K.P.M. - i.v.m. aldaar te verrichten werkzaamheden - een Indonésische electromonteur, genaamd PATTIASINA, geplaatst. Van de zijde van C.M.R. Goelvinkbaai werd hiertegen bezwaar ingebracht en stap en ondernomen bij de K.P.M. om deze plaatsing ongedaan te maken.

De Resident van de Goelvinkbaai,

Dr. W. J. H. KOUWENHOVEN